DE PESSARIIS.

THESES

ANATOMICO-CHIRURGICÆ.

Quas, Deo juvante, & præside M. PETRO-MATHURINO BOTENTUIT LANGLOIS, *Artium & Chirurgiæ Magistro, antiquo Scholarum Moderatore, antiquo Scholæ practicæ Professore, Regiæ Chirurgorum Academiæ Socio, in Supremo Senatu Patrono, tueri conabitur* JOANNES-BAPTISTA PARROISSE *Augustodunensis, in almâ Universitate Parisiensi Artium Liberalium Magister.*

Die Martis 23â mensis Septembris, anno R. S. H. 1788, à sesqui-secundâ post meridiem ad septimam.

PARISIIS,

IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS.

PRO ACTU PUBLICO,

ET MAGISTERII LAUREA.

Ex-Typis CLOUSIER, Regis & Regii Chirurgiæ Collegii, Typographi, viâ Sorbonæ.

M. DCC. LXXXVIII.

CLARISSIMO VIRO

D. LUCÆ-VINCENTIO THIERY,

LITTERIS, ARTIBUS ET SCIENTIIS OMNIBUS ORNATISSIMO,

CARISSIMO SOCERI,

IN PERPETUAM GRATI ET VENERANTIS ANIMI MEMORIAM,

DICAT, VOVET, CONSECRAT

J. B. PARROISSE.

DE PESSARIIS.

THESES ANATOMICO-CHIRURGICÆ.

Cum longâ quiete, diuturno decubitu, medicamentiſque corroborantibus curari nequit uteri prolapſus ſeu procidentia, mediis mechanicis retineri ſolet ſuum in locum repoſitus uterus. De his dicturi mediis, ut melior peſſorum materies & forma ſeligatur, probèque & ſine uteri & vaginæ læſione immittantur, partium anatomiam breviter, & quantùm noſtrum requiret propoſitum, exponemus.

EX ANATOMIA.

Uterus, viſcus cavum, inter inteſtinum rectum veſicamque urinariam, in hypogaſtrio ſitum, piri complanati formam referens, in fundum, corpus, cervicemque dividi ſolet: duæ quoque facies in eo viſcere diſtinguuntur, quarum anterior altera, altera verò poſterior, duoque proindè margines ſeu limbi, alter ad ſiniſtram, alter ad dextram reſpiciens.

Uteri cervix præcipuè nobis conſideranda, inferiùs in acumen deſinit, & in ſuperiorem vaginæ extremitatem plùs minùſve intruditur. Hìc quamdam prominentiam efformat in *ceſticillum*

concinnatam, transversâ & ovatâ aperturâ perforatam, quæ *os tincæ*, seu uteri orificium nuncupatur.

Talis est naturalis uteri situs, ut superior sit & posterior fundus, corpus medium obtineat, inferiùsque & anteriùs vergat cervix. Hâc ultimâ parte, anteriùs vesicæ, posteriùs intestino recto cohæret, ità ut ab utroque non nisi violenter avelli possit: corpus verò & fundus ligamentis latis, teretibus, & posterioribus laxè tantùm retinetur.

Lata ligamenta è peritonæo orta, à pelvis inferioris lateribus ad uteri margines protenduntur, pelvisque cavitatem in duas partiuntur, anteriorem nempè & posteriorem. Superiùs duo in pterygia abeunt, quorum anterius tubam fallopiam, posterius ovarium complectitur: in uteri corpus fundumque extenduntur, exterioremque ei membranam suppeditant. Ubi majorem in molem crescit, & pelvim transcendit uterus, magis ac magis extenduntur hæc ligamenta, rugas plicatura sque amittunt, & utrinquè utero propiùs applicantur: pariter ubi inferiùs quàm situ naturali descendit uterus, vel elongantur, vel ab utero quasi decorticantur, ut pote laxâ rarâque telâ cellulari retenta, & utroque casu facilem prolapsum permittunt.

Ligamenta rotunda duo sunt veluti funiculi, à superioribus uteri partibus hinc indè obliquè inter latorum ligamentotum duplicaturam descendentes; externi abdominis musculi annulum transeunt, & in plura dividuntur gracilia filamenta, quæ versus pubem & inguina evanescunt. Hæc filamenta vasa sunt ut plurimùm sanguifera, quibus internæ genitales partes cum externis communicant.

Duæ sunt etiam aliæ peritonæi duplicaturæ, quæ posteriora uteri ligamenta nuncupantur. Postquàm enim peritonæum posticam & inferiorem hujus visceris partem obtexit, ad vicinam intestini recti partem protenditur, rugamque semilunarem hinc indè efformat, retroverso anteriùs utero, magis conspicuam. Cervicem uteri pariter sustinent hi duo peritonæi processus, & ne anteriùs inferiùsve nimiùm deferatur prohibent.

Vagina canalis est membranaceus, musculosus, & vasculosus, obliquè vesicam inter & intestinum rectum positus, ab utero cujus cervicem amplectitur, ad vulvam seu pudendi orificium anteriùs descendens. Quinque sexve pollices longus, non eâdem diù latitudine gaudet, valdè enim contractilis & extensilis, modò strictior, modò latior videtur. Superiùs peritonæo obvolvitur, inferiùs in vicinâ pelvis cellulari telâ immergitur.

Internè rugosus, multiplices offert plicaturas quæ anteriùs & posteriùs magis quàm ad latera conspiciuntur. Orificium hujus ductûs externum quodam veluti corpore cavernoso circumdatur, quod *retiformis* plexus audit. Superiùs verò, altiùs quàm uteri cervix ascendit, fundulumque circularem circà hanc hujus visceris prominentiam efficit, in quem immissus digitus undiquè circà *os tincæ* deduci potest.

È CHIRURGIA.

Quod in quâlibet partium corporis dimotione fieri suadent authores, ut ipsæ ad situm naturalem revocentur, contineantur, accidentia si quæ sint corrigantur, futuraque præcaveantur, idem profectò in uteri prolapsu pariter præcipiendum. Sed variis, quas tunc sequitur Chirurgus, de industriâ omissis indicationibus, ut pote jàm concinnè & eleganter tractatis (1), media tantùm mechanica quibus præcavetur mali reditus in hoc programmate perpendemus. Quænam igitur materies, quænam forma pessariis meliùs conveniant, quomodò accidentia ex eorum usu imminentia prævertantur, exponere conabimur.

Pessi seu pessaria apud veteres dicebantur medicamenta solida, digiti formam referentia, quæ ad varios uteri morbos in sinum pudoris immittebantur; hoc verò nomine hìc intelligimus corpora diversè configurata, ex diversâ materie conflata, quæ in vaginam indita, uterum inferiùs quam par est delabi prohibent.

Nulla ferè datur materia ex quâ non aliquandò pessi confecti fuerint. Sed præcipuè usurpantur aurum, argentum, spongia, lignum, ebur, elasticum gummi, & suber cerâ contectum.

Cùm auro conflantur, lamina tantùm metallica in se ipsam contorquetur, vacuo intus relicto, ut levius sit pessarium; sed nihilominùs etiam tùm ponderosius est, quàm ut commodè à muliere gestari possit: aliud etiam ex ipsâ metalli duritie nascitur malum; nam ut in situ retineatur pessarium, vi quâdam immitti, & firmiter duobus oppositis pelviculæ punctis inniti oportet, & hâc ipsâ pressione partes admodum sensibiles læduntur & contunduntur.

Cùm materiæ pretium impediat quominùs aurei apud pauperculas mulieres communem in usum veniant pessi, ex argento

---

(1) Vid. Thesim de uteri prolapsu in Schol. Chir. anno 1771, præside celeberr. D. Chopart propugnatam.

quoque confecti fuerunt. Sed hìc, ut prædicta omittamus, gravius etiam aliquid timendum est, ne facilè nimirùm dissolvantur, corrodantur, perforentur, destruantur. Quanta indè oriantur accidentia, inter multas alias, clarè demonstrat observatio à celeberr. D. Morand, in actis Academicis Tom. III, p. 614, relata, in quâ legimus non nisi multâ vi, plurimâque laceratione extrahi potuisse pessarium argenteum aliquot per annos in vaginâ relictum: quòd scilicet plurimis in locis corrosum & perforatum fuerat, & in ea foramina hypersarcoses vaginæ & uteri collo adnatæ sese paulatim insinuaverant.

Ex iisdem rationibus pariter exulare debent pessi qui ex stanno, plumbo, aliove quovis metallo conficiuntur.

Tutiorem igitur in usum venire posse videntur eburnei: sed nec ii quoque omni vacant incommodo: ebur enim quandoquè, licet rarissimè emollitur, & primam omninò formam immutat: quod constat observatione quam cum Academiâ communicavit celeberr. D. Camper, in quâ pessarii eburnei surperficiem imminutam, caudamque contortam fuisse memorat.

Spongia à quibusdam admissa fuit, sed tunc tantùm utiliter abhibetur, cùm levior est uteri *prolapsus*, cùmque resupina diù decumbens, ab omni motu abstinet mulier: quo fit ut meritò dubitetur pessario ne an quieti debeatur quòd malum rursùs non recurrat. Spongia aliundè in eo nocere potest, quòd fiat ibi omnium humorum quasi receptaculum, qui per se jàm acres & fœtidi, majorem & acrimoniam & fœtiditatem calore & humiditate loci suscipiunt: undè nisi sæpissimè immutentur, majora quandoquè ex remedio, quàm ex ipso morbo nasci possunt accidentia.

Nec aptius etiam pessis conficiendis videtur lignum. Si durum eligatur, pondere & duritie vaginam lædet: si molle & tenerum, mox vitiabitur, magis magisque emollescet, in putredinem abibit, & accidentium nascetur myriades.

Novissimis temporibus plurimùm invaluit, frequentemque in usum venit elasticum gummi, quod plurimis, sed non omnibus incommodis vacat: modò enim ità mollescit, ut jàm optatum non obtineat scopum, modò ità indurescit, ut vaginam & ipsam uteri cervicem quandoquè lædat.

Ex subere tandem conficiuntur pessaria, quæ deindè cerâ colliquatâ, & gypsi cristallisati decimâ parte immixtâ conteguntur. Hæc cæteris omnibus præstare nobis videtur materia.

Enim verò 1°. metallo mollior, pariter non resistit, nec proindè partes in quas immittitur lædere potest,

2°. Multò levior, nec inteſtinum rectum nec urethram gravat, liberæque fiunt utriuſque hujus organi functiones.

3°. Nihil timendum de rubigine quâ metalla corroduntur; arcenturque accidentia quæ in ſuperiùs memoratâ celeberrimi D. Morand obſervatione recenſentur.

4°. Formam, ut ebur, non amittit : humores, ut ſpongia, non ebibit : eorum acritudine non tàm facilè vitiatur; ac proindè, ſi diutiùs, quàm par eſt, in vaginâ remaneat, non eadem tàm citò imminent pericula.

Ut autem cæteris omnibus, uti contendimus, reverà præſtent ex ſubere & cerâ compoſiti peſſi, multæ ſunt in iis conficiendis cautiones adhibendæ, ne, iis omiſſis, in medium ipſum refundatur vitium quod negligentiæ potiùs tribuendum foret. Illæ autem cautiones tùm ad ſuber, tùm ad ipſum fabricandi modum referuntur.

Suber primùm eligendum eſt album nitidumque, compactum, ſanum, nullis fiſſuris, nullâ carie vitiatum. Secanti inſtrumento præparatur : radulâ deindè & minùs edaci limâ perpolitur & concinuatur; tùm piſtorio furno exſiccatur : cerâ liquefactâ poſteà immergitur, deindè extrahitur, iterùmque atque iterum eâdem cerâ illinitur, uſquedum cereâ cruſtâ, ad unius lineæ craſſitiem, circumdetur. Vid. Diſſert. celeberr. D. Levret in Medico diario, Tom. XXXIV, pag. 428. Aliquandò tamen iſtis repetitis immerſionibus, fit cruſta lamellata, quæ ſquammatim decidere poteſt : quod ut vitetur vitium, cera liquefacta in typum, ubi ſuber ritè aptèque collocatum, veluti nucleus erit, infundatur. Hæc niſi accuratiſſimè fiant, corticali cerâ mox orbantur peſſaria, in intimum ſuber penetrant vaginæ & uteri humores, ſuber emollitur, diſtenditur, corrumpitur; & in diſcrimen eo majus quandoquè adducitur mulier, quod de fluore albo diù tantùm conqueritur, antequàm de peſſario penitus oblito cogitet, nec auxilium vocat, niſi ubi maximè ingraveſcit malum.

Quoad peſſariorum formam, duplex præſertim adhibetur, eorum nempè quæ petiolo gaudent, dicunturque gallicè (*en bilboquet*), & eorum quæ annulum ſeu potiùs ellypticam figuram referunt.

Quæ petiolo gaudent ideò fuerant excogitata, ut preſſio in veſicam & rectum vitaretur, firmiùſque & certiùs repelleretur uterus, ubi minùs recurvæ oſſis oſchii tuberoſitates peſſarium non retinent. Sed circulari in ellypticam mutatâ figurâ pelvis tantùm lateribus innititur peſſarium, nec inteſtini

recti, nec urethræ functiones lædit; deindè cùm nec minus nec latius est, satis firmiter uterum in plerisque mulieribus retinet, ut nihil jàm de prolapsu timendum sit. Aliis etiam incommodis obnoxia patent petiolo donata pessaria, quòd funiculi & habenæ quibus retinentur, urinâ aliisque humoribus semper madida, fætiditatem, inflammationem, excoriationesque aliquandò producant; quòd petiolum perpetuâ vacillatione & vaginam & vulvæ orificium lædat; quòd lapsu improviso contusionibus ansam præbere possint; quòd veneris usum prohibeant, &c. Ex his igitur videtur ellyptica anteponenda esse pessaria, quæ nullo indigent retinaculo, & semel immissa, partibus osseis firmiter innituntur. Superiùs paululùm concava sint necesse est, ut faciliùs certiùsque uteri orificium excipiant. Foramen autem medium nec amplius sit, nec strictius. Si strictius, difficile uteri humoribus iter patebit: si amplius, hàc sese insinuare posset uteri cervix, & ibi veluti strangularetur.

Nihil superest quàm ut generalia quædam de pessos immittendi modo breviter addamus (1). Quod ut probè fiat, intestinum rectum enemate, vesicamque urinariàm catheteris ope priùs evacuare non abs re erit, ne his neglectis cautionibus, pessi immissio difficilior evadat. Resupina decumbit mulier, diductis cruribus, natibus elatis, genubus paululùm contractis, pedibusque cubilis margini innixis. Alteram pessarii extremitatem digitis tenet Chirurgus, alteram oleo illinitam vulvæ, secundum ipsius longitudinem obvertit, & paulatìm leniterque, inferiorem vulvæ commissuram premendo, immittit in vaginam, dùm alteriûs manûs digitis labia vulvæ, ne lædantur, diducit ac dimovet. Tùm posticè, inferiùs, & versus intestinum rectum pessarium trudit, deinque majorem ipsius diametrum ad utrumque os ischion obvertit, concavâ superficie ad uteri orificium respiciente. Tandem digito pessarium semper in vaginâ retinens, alterâ manu mulierem sustinet, ut sese parum erigat, lectoque insideat, quo fit ut pessarii concavitati sese accomodet uterus. Linteum muliebre dein vulvæ orificio admovetur, & mulieri suadetur ut per aliquod tempus ab incessu abstineat.

---

(1) Vid. jàm laudatam celeberr. D. Levret dissert.

F I N I S.